

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 1958, sp. zn. Cz 540/58

Číslo: 3/1959

Právní věta:

Zájem dítěte a společnosti na pokrokové výchově dítěte vyžaduje, aby dítě nebylo zvereno do výchovného prostředí, ovlivněného myšlením, které je v rozporu s socialistickými cíli našeho státu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.11.1958

Spisová značka: Cz 540/58

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Děti, Děti - výchova

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rodičia maloletých detí sú rozvedení právoplatným rozsudkom Ľudového súdu v Rim. Sobote z viny matky dieťaťa. Uznesením tohto súdu boli deti aj pre prípad rozvodu rodičov zverené do výchovy a výživy matky a otec bol uznaný povinným platiť na každé dieťa výživné.

Otec navrhol, aby deti boli zverené do výchovy a výživy jemu, nakoľko ich výchova u matky nie je správna.

Ľudový súd v Rim. Sobote rozhodol tak, že návrh otca na zverenie detí do výživy a výchovy bol zamietnutý.

Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdil rozhodnutie súdu prvej stolice.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť predsedu Najvyššieho súdu, že rozhodnutím krajského súdu bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

V konaní pred súdom prvej a druhej stolice otec opätovne upozorňoval na to, že matka nežije riadnym životom, že menovite strieda milencov, žije v spoločnej domácnosti postupne s rôznymi mužmi a nezaručuje správnu výchovu detí po stránke mravnej. Uvádzal tiež, že matka, ktorá bola

zamestnaná mimo svojho bydliska, cestuje do miesta svojho bydliska len na nedeľu, takže výchova detí je zverená jej matke, ktorá ako členka sekty „Svedkovia Jehovovi“ výchovu detí v pokrokovom duchu znemožňuje.

Výchova dieťaťa v zmysle § 35 zák. o rod. práve, ktorú štát zveruje rodičom, musí uvedomele zaručovať čo najväčší rozvoj individuálnych schopností v prospech celej spoločnosti. Zákon uvádza na prvom mieste výchovu detí k práci ako k prameňu blahobytu našej spoločnosti. Zdôrazňuje takú výchovu, ktorá zaručuje, aby z dieťaťa vyrástol duševne aj telesne zdatný jedinec, pričom všetky zložky tejto výchovy musia byť riadené v súlade so socialistickými cieľmi nášho štátu. Základy tejto výchovy dávajú rodičia dieťaťu pre celý život a preto len výchova v tomto duchu zahrnuje v sebe široký pojem splnenia výchovateľských povinností rodičov.

Tieto zásady musia byť uplatnené aj pri rozhodovaní o tom, komu z rodičov spolu nežijúcich majú byť deti zverené, poprípade pri rozhodovaní o tom, či má dôjsť k zmene doterajšieho výchovného prostriedku. Je zvlášť závažnou okolnosťou, že výchova maloletých detí rodičov je zverená v čase neprítomnosti matky detí jej matke, starej matke detí, o ktoré už zpráva býv. ÚOM uvádza, že je jehovistka. Je známe, a to dokonca aj z celého radu trestných konaní, že sekta „Svedkovia Jehovovi“ vedie svojich príslušníkov k naprostému odvráteniu od normálneho občianskeho života. Táto sekta propaguje veci, ktoré sú v rozpore so záujmami našej spoločnosti. Jej ústredné sídlo je v Brooklynu v USA a bolo o nej zistené, že pod rúškou šírenia náboženstva prevádza v skutočnosti činnosť namierenú proti základom nášho zriadenia. Nepriateľská činnosť sekty spočíva v tom, že jej členovia sú vedení zámerné k nepriateľstvu voči nášmu zriadeniu, že sú nabádaní k neúčasti na verejnom živote, k odraďovaniu od členstva v politických a masových organizáciách, od plnenia občianskych povinností a od účasti na voľbách. Členovia sekty sú proti zakladaniu JRD, proti plneniu brannej povinnosti, majú odmietať účasť na mierových akciách a podľa príkazu sekty majú rozširovať jej učenie aj medzi ostatnými občanmi. V tomto duchu vychovávať aj svoje deti a viesť ich rovnakou cestou, totiž cestou odklonu od spoločnosti a jej zariadení. Niet pochybnosti o tom, že ak je stará matka detí členkou takejto sekty, že by výchovu detí v pokrokovom duchu mohla ohrožovať, keď – ako z obsahu spisov vychádza najavo – matka detí nežije so svojimi rodičmi v spoločnej domácnosti a deti sú pod bezprostredným výchovným vplyvom svojej starej matky. Je preto nesprávny záver krajského súdu, že výchova detí nie je ohrozená preto, že matka sa deťom patrične venuje, čím odstraňuje prípadný vplyv starej matky detí. Krajský súd mal starostlivo vyšetriť, či stará matka detí je príslušníčkou sekty „Svedkovia Jehovovi“, menovite prostredníctvom OOVV aj iných orgánov, ktoré sú s pomermi v bydlisku matky a ich rodičov dobre oboznámené, nakoľko len po zistení tejto okolnosti mohol súd rozhodnúť o výchove detí so zreteľom na ich záujem tak, ako je zákonom stanovené.

Rovnako tak ponechal súd bez povšimnutia opätovné poukazy otca na to, že matka žije nemravným životom. V tom smere bolo potrebné vykonať dôkaz spismi o rozvode rodičov a zistiť z nich, aké boli dôvody rozvodu a teda aj rozvratu, v tomto konaní otcom detí proti matke uplatňované. Zistenie týchto okolností je totiž potrebné pre správne posúdenie vlastností a životných pomerov rodičov z hľadiska ich schopnosti vychovávať z detí riadnych občanov s pokrokovou občianskou morálkou. Z tých istých dôvodov bolo potrebné vykonať otcom ponuknuté dôkazy v jeho sťažnosti do rozhodnutia súdu prvej stolice o tom, ako matka žila po rozvode. Len po zistení týchto okolností a po patričnom zhodnotení prostredia, v ktorom deti u matky vyrastajú, predovšetkým potom po starostlivom vyšetrovaní, či stará matka detí je členkou sekty „Svedkovia Jehovovi“, je možné dôjsť k spoľahlivým záverom o vhodnosti výchovného prostredia detí v rodine ich matky. Len keby toto prostredie bolo zhladané v uvedených smeroch plne vyhovujúce, bolo by potrebné vyšetriť aj vhodnosť tohto prostredia z hľadiska zdravotného, či nie sú v ňom deti ohrozené TBC, ktorou údajne trpí stará matka detí.

Rozhodol teda súd beztoho, že by mal pre svoje rozhodnutie dostatočný skutkový základ a beztoho,

že by sa riadil pri výklade ustanovení o výchove detí právnym názorom, ako bol hore uvedený. Tak došlo k porušeniu zákona ustanoveniach §§ 1 ods. 2, 59, 88, ods. 2, 93 o. s. p. v spojení s ustanoveniami §§ 35 a 73 zák. o rod. práve.